

MESTNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA

POROČILO SVETA ZA NOTRANJE ZADEVE MLO GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE ZA L. 1954

GRADIVO ZA SEJO MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Kot organ mestnega ljudskega odbora Ljubljane, ima Svet za notranje zadeve v smislu 130. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih naslednje delovno področje: varstvo pravnega reda, varstvo javnega reda in mira, skrb za varstvo prometa, zatiranje kriminalnosti, zasledovanje storilcev kaznivih dejanj, izvrševanje kazni, matična služba, profiletalska zaščita in pooblastila, varnostna služba. O vseh teh vprašanih ima svet široko možnost načelnega razpravljanja in predlaganja ljudskemu odboru potrebnih ukrepov za zaščito varnosti oseb in premoženja, utrjevanja javnega reda in mira, prometne varnosti itd. Glede na nekoliko svojevrsten značaj vsebine dela in ker je v administraciji ljud. odbora oddetek za notr. zadeve, zaradi posebnega značaja nalog istočasno tudi aparat republiškega državnega sekretariata za notranje zadeve, ni svet za notranje zadeve pri izvrševanju svojih nalog popolnoma izenačen z ostalimi sveti. Ta posebnost v delu je bila tudi vzrok, da je Svet za notranje zadeve v Ljubljani počasneje razvijal svoje delo od ostalih svetov, da so člani sveta večkrat diskutirali o vsebini in oblikah svojega dela, da je Svet delal predvsem na iniciativo sekretarja sveta, t. j. načelnika tajništva za notranje zadeve, manj pa na pobudo članov Sveta, ljudskega odbora oz. zborov volivcev. Prav zaradi tega je bil Svet za notranje zadeve bolj posredniški organ med tajništvom za notranje zadeve in mestnim ljudskim odborom, kakor pa del mestnega ljudskega odbora kot predstavniškega organa, ki je dolžan usmerjati in skrbeti tudi za pravilno izvajanje politike na področju notranjih zadev.

Omenjene težave in ovire je novi Svet izvoljen na seji mesnega ljudskega odbora dne 23. 7. 1954 skušal odpraviti in je v tej smeri dosegel vidne uspehe. Svet za notranje zadeve sestavlja 9 članov, od teh so štirje odborniki MLO in pet drugih državljanov ter načelnik tajništva za notranje zadeve kot tajnik sveta. Nima pa svet v svojem sestavu nobenih odborikov, nihi komisij, ker tega dolaje naloge niso zahtevale.

KRIMINAL

V letu 1954 je bil zabeležen ponoven padeč tako imenovane političnega kriminala, t. j. kaznivih dejanj, ki so v našem kazenskem zakoniku opredeljena kot kazniva dejanja zoper ljudstvo in državo. Od skupnega števila razločenih kaznivih dejanj v Ljubljani, je

bilo v lanskem letu 0,38% političnih kaznivih dejanj. Socialistični družbi in državnim varnostnim organom je torej uspelo politične nasprotnike potisniti na pozicije običajnih kriminalcev. Kriminaliteta v gospodarstvu predstavlja danes osnovno bazo za dejavnost političnih kriminalcev. Prav zaradi tega so v preteklem letu organi tajništva za notranje zadeve posvečali posebno skrb odkrivanju kriminalitete v gospodarstvu.

Kazniva dejanja v gospodarstvu so vsa tista kazniva dejanja, ki ogrožajo ali rušijo gospodarska razmerja oz. taka dejanja, ki so neposredno in pretežno naperjena zoper naš gospodarski sistem. Oblike kaznivih dejanj v gospodarstvu so najrazličnejše in jih lahko razvrstimo v tri skupine, med katerimi seveda ni ostrih meja, ker se škodljivci v gospodarstvu poslužujejo vseh mogočih oblik, trikov in mahinacij in ne izbirajo sredstev s katerimi hočejo priti do cilja.

Najprimitivnejše, pa zato še zdaleč ne najmanj nevarne oblike kriminalne dejavnosti v našem gospodarstvu, so tatvine oz. celo grabeži družbenega premoženja, razne goljufije, poškodovanje ali uničenje družbenega premoženja.

V nadaljnjo skupino štejemo tiste vrste oblike kriminalitete v gospodarstvu, ki so tipične za naše gospodarstvo in za naš gospodarski sistem in jih naš kazenski zakonik uvršča v poglavje kaznivih dejanj zoper narodno gospodarstvo in v poglavje kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost. (Poneverbe, nevestno gospodarsko poslovanje, nedovoljena trgovina, zloraba uradnega položaja itd.)

V tretjo skupino spadajo vsa tista protipravna dejanja v našem gospodarstvu, ki jih lahko na splošno imenujemo škodljivost v gospodarstvu. Značilna so po tem, da se z njimi ne okoriščajo posamezniki ampak določene skupnosti, bodisi delovni kolektivni podjetji ali njihove sindikalne podružnice, bodisi ožje lokalne skupnosti ali razna društva. Storiči teh protipravnih dejanj so večkrat pravne osebe, n. pr. razni upravni odbori, delavski sveti itd., ki pod vplivom raznih strokovnjakov ali tudi vodilnih uslužbencev, sprejemajo razne nezakonite sklepe s katerimi izigravajo zakonite predpise. Vsi ti pa s kršitvami zakonitih predpisov, ki jih navadno opravičujejo kot primerne in za lokalne potrebe koristne, v resnici zelo grobo rušijo naše razmerje v gospodarstvu (n. pr. med kupnimi in blagovnimi fondy, med fondy za investicije in družbeni standard) in z njimi naši družbeni skup-

nosti kot celoti povzročajo navadno zelo veliko škodo.

V preteklem letu je bilo odkritih v primerjavi z letom 1953 za 30% več kaznivih dejanj v gospodarstvu in sicer:

- 185 primerov nedovoljene trgovine,
- 51 poneverb,
- 44 primerov nevestnega gospodarskega poslovanja,
- 71 tatvin in goljufij na škodo ljudskega premoženja,
- 29 primerov jemanja in dajanja podkupnin,
- 24 primerov sklepanja škodljivih pogodb, zlorab uradnega položaja in drugih kaznivih dejanj na škodo narodnega gospodarstva.

Okrožnemu javnemu tožilstvu je bilo predanih v obtožbo 673 obdolžencev, med katerimi je bilo:

- 253 uslužbencev iz gospodarskih podjetij,
- 34 trgovskih poslovodij,
- 31 obrtnikov,
- 26 direktorjev in upravnikov,
- 24 knjigovodij itd.

Kako škodljivo je delovanje teh spekulantskih in brezvestnih ljudi za naše socialistično gospodarstvo, nam zgovorno kaže ugotovljena materialna škoda, ki znaša na deset in deset milijonov dinarjev. Od te škode odpade samo na nevestno gospodarsko poslovanje 17 in pol milijona, na poneverbe 5 in pol milijona itd.

Nad tretjnjo kaznivih dejanj v gospodarstvu zavzema, kot je iz pregleda razvidno, nedovoljena trgovina. Pretežna večina oseb, ki so se bavile z nedovoljeno trgovino in spekulacijami, ni zaposlenih, ali pa jim je služba le krinka pred javnostjo. Ti ljudje so znali najti sleherni možnost, da so si s preprodajami raznih artiklov nedomače proizvodnje prigrabili velike dobičke. Največ so se povezovali z raznimi tihotapci, ki so zaradi slabe kontrole carinskih organov na obmejnih prehodih prinašali najrazličnejše blago od nylon nogavic do raznih ogrlic, zapetnic in računskih strojev ter s preprodajo zaslužili sto tisoče dinarjev. V letu 1954 so kriminalistični uslužbenci v Ljubljani odkrili tudi premeten način razpečevanja darilnih paketov, ki jih je pošiljala tvrdka »Citrus« iz Trsta.

Med kazenskimi postopki so bile osebam, ki so bile zapletene v zadevo »Citrus«, zasežene večje količine specerijskega in raznega galanterijskega blaga ter različnega tehničnega materiala in gotovine v znesku več milijonov dinarjev.

Tatvine družbenega premoženja so sicer ne najbolj, vendar pa zelo nevarna oblika kriminalitete v gospodarstvu. Značilne pa so po tem, da so dokaj množične in prav zato nevarnejše. Drobne tatvine v industrijskih podjetjih se namreč zaradi nezadostne evidence in kontrole

marsikje sprevržejo v nebrzdano krajo. Tako je bilo n. pr. v Ljubljani v preteklem letu predanih Javnemu tožilstvu v obtožbo večje število mesarjev, ki so v mestni klavnici postopoma kradli meso. Značilne so izjave teh mesarjev na sodišču. Neki je n. pr. dejal: »Jemal sem slanino, ker sem imel priložnost, saj me ni nihče nadziral.« Drugi obtoženi je izjavil dobesedno: »Da sem lahko spravil iz klavnice tako veliko količino mesa, gre pripisati dejstvu, da je bila slaba kontrola. Vodstvo klavnice ni nadziralo vseh oseb, ki so v klavnico nosile hrano, in tako je bilo možno, da je moja sestra odnašala meso, ko mi je prinašala hranos. Podobno so izjavili tudi drugi obtoženci.

Poneverb je bilo odkritih največ v sektorju blagovnega prometa, t. j. v trgovinah, kjer poneverjajo največ poslovodje. Predvsem poneverjajo s paraganjskimi bloki, z zatajevanjem blaga pri polletnih in letnih inventurah in z enostavnim prilasčanjem gotovine. Večkrat povzročene primanjkljaje z lažnimi inventurnimi popisi skrivajo po več let ali celo toliko časa, dokler ni poslovodja premeščen. V večini primerov primanjkljaje povzročene s tatvinami ali s poneverbami, sčasoma nadoknadijo z ustvarjenimi viški, z dviganjem cen ali s krivim merjenjem. Vse to omogoča nedovoljna kontrola in premajhna učinkovitost inšpekcijskih služb, predvsem tržne in finančne inšpekcije. Poneverbe se pojavljajo tudi v gostinstvu in v uradih. V proizvajalnih podjetjih so redkejšje, so pa zato nevarnejše zaradi večjega obsega in večje škode.

Mnogi poneverb je večkrat krivo nevestno gospodarjenje. Mnogi direktorji, poslovodje, upravniki in drugi vodilni uslužbenci svoje delo tako nemarno opravljajo ali pa sploh ne opravljajo svojih dolžnosti, da povzročijo podjetju veliko premoženjsko škodo. V takih podjetjih nastajajo nepojasnjeni primanjkljaji, za katerimi se seveda skrivajo poneverbe, ki jih je pa zaradi nerada v knjigovodstvu in evidenci največkrat težko dokazati.

Pri privatnih obrtnikih, ki so bili v kazenskem postopku zaradi raznih nepravilnosti in kaznivih dejanj, je bilo ugotovljeno, da še vedno zaposlujejo v svojih delavnicah neprijavljeno delovno silo, za katero ne plačujejo davkov niti prispevkov za socialno zavarovanje ter se okoriščajo s tako ustvarjenimi presežki. Bilo je odkritih celo nekaj privatnih obrtnikov, ki sami sploh niso delali, ampak so si organizirali mrežo ljudi, ki so zanje izdelovali določene predmete doma. Tako so se ti obrtniki bavili le z nakupom materiala in s prodajo gotovih izdelkov. Poedini privatni obrtniki se poslužujejo vseh mogočih spekulacij, samo da bi do-

segli lahek zasužek. Tako so n. pr. pripravljene dajati gospodarskim organizacijam lažne račune za dobavljeni material ali za opravljena dela, četudi niso storili nobenega teh poslov. Za take usluge dobivajo visoke podkupnine. Gospodarska podjetja s tem dosežejo, da jim obrtniki, ki imajo možnost gotovinskega prometa, tako nakažan denar vračajo v gotovini. Največkrat je ta denar potem predmet osebnega okoriščanja ali ustvarjanja trnih fondov v podjetjih. Nezadostna kontrola finančne inšpekcije, pa tudi pomanjkljivo delo varnostnih organov sta omogočila posameznim obrtnikom, da so si z utajajo davkov in z drugimi protizakonitimi dejanji ustvarili milijonske dobičke.

Posebne oblike kriminala v gospodarstvu so se pojavile, ko smo prešli iz administrativnega gospodarstva v sistem družbenega upravljanja oz. materialnega stimuliranja poedincev in kolektivov. Staro geslo »znajdi se za svoje podjetje, za ustanovo, za društvo itd.«, ki je bilo določeno mere razumljivo v dobi planskega sistema, ker je lahko vzpodbujalo podjetje in ustanovo k večji iniciativnosti, pomeni danes direktno gospodarsko škodljivost in izpodkopavanje našega gospodarskega sistema.

Na tem področju je največ »nejasnosti« in izgovarjanja. Mnogi se izgovarjajo na zapletenost našega gospodarskega sistema, vendar je ta izgovor kaj malo tehten, kajti kdor izgrava predpise, jih tudi pozna. Prav tako jalovi so izgovori na sosedu, na druga podjetja, ustanove itd.

Kakršnih nedovoljenih načinov za pridobivanje kar največjega dobička so se posluževala razna ljubljanska podjetja, nam povedo tudi naslednji primeri:

V tekstilni tovarni »Volnenka« so v preteklem letu izdelali takšno bilnaco podjetja, da so z njo lahko prikazali milijonsko izgubo in na ta način z lažnim poročilom dosegli, da je Narodna banka nakazala podjetju 1 milijon dinarjev regresa. V resnici pa je imelo podjetje precej visok aktiven saldo iz katerega so delili dobiček in dajali visoke nagrade.

Trgovsko podjetje »Kmetijski pridelki« v Ljubljani je dvignilo ceno kmetijskim pridelkom tako visoko, da so imeli od meseca marca do avgusta 1954 1 in pol milijona dobička. S tem dobičkom so krili izgubo prejšnjega poslovnega leta.

V letu 1954 so uslužbenci kriminalistične službe obravnavali v Ljubljani več skupin oseb, ki so se ukvarjale z nedovoljeno trgovino z računskimi stroji, vtihotapljenimi iz inozemstva. Storiči so stroje prodajali gospodarskim organizacijam v Ljubljani in njeni okolici. Zaradi občutnega pomanjkanja, so jih gospodarske organizacije radu kupovale, pri plačevanju pa

so naletele na težave, ker prekupčevalci niso plačali carine. Da bi se temu izognili, so se prekupčevalci dogovorili z nekaterimi uslužbenci ljubljanske komisije trgovine »Komisija« in jih podkupili, da so jim izdajali za računske in pisalne stroje lažne račune, ki so jih lahko organizacije plačevale po banki. Za vsak računski in pisalni stroj je komisijaska trgovina dobila 10% provizije, čeprav večine teh strojev uslužbenci komisije trgovine še videli niso.

Ugotovljeni so bili primeri, da so se gospodarske organizacije poslužile tudi odborov ljudske tehnike za uresničitev finančnih in drugih manipulacij, ki bi jih sicer ne moge izvesti. Tako se je n. pr. šušmarska skupina v Litostroju pri izdelavi obročev za konvertorje za rudnik Bor poslužila tovarniškega odbora Ljudske tehnike. Rudnik Bor je namreč poslal denar za obroče na odbor Ljudske tehnike. Nekaj član odbora je nato dvignil v banki denar v gotovini, s katerim so lahko plačali delavce, ki so delali pri tem šušmarskem delu.

Tudi preštevilna službena potovanja v inozemstvo, kažejo na nepravilen in neodgovoren odnos do družbenega premoženja. Za taka potovanja se trošilo dragocena devizna sredstva. V letu 1954 so posamezna podjetja organizirala ekskurzije za ogled velesejmov in razstav. Za vse te osebe, od katerih so posamezniki potovali na individualne potne liste, so večji del ali vse stroške trpela podjetja.

Prkazana problematika kriminalitete v gospodarstvu zahteva pozornost vse družbe in ne samo organov odkrivanja, pregona in sojenja. V preteklem letu so namreč na območju Ljubljane uslužbenci kriminalistične službe in pripadniki ljudske milice sami odkrili 87,3% vseh ugotovljenih primerov kaznivih dejanj v gospodarstvu, državljan, razne inspekcije, podjetja in druge organizacije, pa so prijavile vsega le 12,7% omenjenih kaznivih dejanj. Se vedno se tudi dogaja, da delavski sveti, upravni odbori ali sindikalne organizacije vedo za razne nepravilnosti in izigravanja predpisov v podjetjih, toda ne ukrepajo, ker nanje vplivajo direktorji oz. vodilno osebje ali pa ker te mahinacije »koristijo« podjetju. V nekaterih podjetjih je bila celo zapažena tendenca prikrivanja kaznivih dejanj. To so skušala podjetja zagovarjati s čuvanjem svojega renomeja, češ da bi bila njihovemu ugledu z odkritjem takšnih kaznivih dejanj prizadejana večja moralna in materialna škoda, kot že znaša povzročena škoda. Bili so celo primeri, da so imeli člani kolektiva osebo, ki je ovadila kaznilno dejanje v podjetju za denuncianta ali pa je vodstvo podjetja na kakršen koli način odpovedalo službo.

Nepravilen odnos do družbene imovine se odraža tudi v tem, da gospodarske organizacije ne vlagajo vedno odškodninskih zahtev in ne izterjajo dosledno ugotovljene škode. Storitve ostanejo v takih primerih ponovljeni, pripekulirani ali ukradeni zneski, kar vsekakor ne vpliva vzporedno na druge in ne preprečuje, da bi storilci v bodoče ne delali kaznivih dejanj. Sodišča bodo morala izreka tudi strožje kazni za kazniva de-

nja v gospodarstvu, ker se sicer imajo ti delikti še dostikrat napočno za privilegirane. Nujno bodo morala sodišča tudi hitreje obravnavati te kazenske zadeve. Sedaj mine namreč od odkritja kaznivega dejanja do glavne obravnave in izdaje sodbe čisto po več mesecev in celo po leto dni, s čimer izgublja izrečena kazen svoj namen in učinek. V podjetjih postavljajo za blagajnike in knjigovodje, skladišnike ter druge odgovorne in občutljive osebe še vedno povsem nepreverjene ljudi in celo take, ki so bili že kaznovani zaradi gospodarskega kriminala. Samo v enem ljubljanskem podjetju je izmed 19 oseb, ki so na odgovornejših mestih že 5 sodno kaznovanih in se jim s tem ponovno daje možnost za prisvajanje družbenega premoženja. Najslabše je glede tega v trgovini, kjer so nekatera trgovska podjetja postavila za poskodbje poslovne tudi osebe, ki so komaj končale učno dobo ter so zaradi neizkušenosti n' lahkomišelnosti same ali pod vplivom drugih zapadle v kriminal. Potrebno bo tudi doseči, da bodo razne inspekcije, revizijski organi, Urad za kontrolo meril in drugi nadzorni organi prijavljali ne le ugotovljena kazniva dejanja, temveč vse druge ugotovljene nepravilnosti in mahinacije v gospodarskih organizacijah.

Lani je bilo v Ljubljani storjenih 3.926 kaznivih dejanj splošnega kriminala, in sicer:

- 375 vlomnih tatvin, velikih tatvin in roparskih napadov,
- 558 kolesarskih tatvin,
- 391 žepnih tatvin,
- 1300 navadnih priložnostnih tatvin,
- 307 goljušij,
- 226 lahkih telesnih poškodb,
- 29 težjih telesnih poškodb,
- 2 uboja,
- 61 požarov in požigov,
- 60 kaznivih dejanj zoper moralo,
- 552 ostalih kaznivih dejanj.

Materialna škoda povzročena s temi kaznivimi dejanji znaša preko 37.600.000 dinarjev. S hitrimi in ustreznimi ukrepi je bilo vrnjeno oškodovancem za 17.428.000 dinarjev ukradenega blaga in denarja.

Pripadniki LM in uslužbenci kriminalistične službe, so od 3.926 kaznivih dejanj splošnega kriminala uspešno raziskali 2.472 kaznivih dejanj. Pri odkrivanju storilcev so v letu 1954 še nadalje dvignili in utrdili zakonitost in demokratičnost postopkov. Prostost so odvzeli varnostnim organom le v najnujnejših primerih. Izmed 2.178 storilcev kaznivih dejanj, ki so bili predani Okrožnemu javnemu tožilstvu v obtožbo, je bilo aretiranih in priprtih 345 storilcev, ali 15,8%. Toda še ti so bili pripti, ker so bili brez osebnih dokumentov in stalnega prebivališča.

Pregled kaznivih dejanj splošne kriminalitete kaže, da so najpogostejša kazniva dejanja razne tatvine. Ugotoviti je treba, da bi bilo teh občutno manj, če bi bili lastniki previdnejši. Kolesarske tatvine so n. pr. tako pogoste zaradi tega, ker puščajo lastniki nezaklenjena kolesa pred trgovinami, uradi in posebno pred gostilnami, ter ob kozarčku radi pozabijo na svoje dvočelo. V ilustracijo navajamo, da je bilo v letu 1954 od 558 v

Ljubljani ukradenih koles le 17 zaklenjenih, vsa ostala pa so kolesarski tatovi odpeljali nezavarovana. Tudi žepne tatvine, posebno na živilskem trgu in v trgovinah so mnogokrat posledica neprevidnosti gospodin, ki svoje denarnice kljub opozorilom še vedno puščajo v cekarjih in zunanjih žepih.

Neprevidnost oškodovancev je čisto kriva tudi za navadne tatvine, ki jih izvršujejo v glavnem priložnostni tatovi, klataži, delomrzneži in berači. Puščanje odprtih ali nezaklenjenih stanovanj, sušenje perila preko noči na nezavarovanih dvoriščih in terasah, nudi tem tatovom ugodne prilike za krajo. Tudi vlomilci imajo mnogokrat lahek opravek pri vlamljanju. Mnogi stanovalci še vedno puščajo ključke stanovanj pod predpražnikom. Posamezne trgovine in podjetja imajo slabo zavarovana skladišča, izložbena okna in druge prostore, v katerih hranijo blago in denar. Tako je imelo n. pr. ljubljansko podjetje »Koteks« skladiščne kože kar na dvorišču. Zato ni čudno, da mu jih je bilo ukradenih za 363.000 dinarjev. Potrebna je torej večja skrb in previdnost pri čuvanju stvari in denarja, pa bo tudi manj kolesarskih, žepnih in drugih priložnostnih tatvin.

Poseben problem so kazniva dejanja mladoletnikov, kajti njih število se je lani v primerjavi z letom 1953 dvignilo za 30 odstotkov in znaša 327 kaznivih dejanj. Mladoletni storilci, ki so zašli na kriminalna pota, so izvrševali le takšne delikte, pri katerih so si pridobili premoženjsko korist. Z ukradenim denarjem ali predmeti, ki so jih preprodajali po smešno nizkih cenah, so si zadovoljevali želje po raznih avanturističnih podvigih, vinu, sladkarijah, knjigah dvomljive vrednosti, filmih itd. Del mladoletnih storilcev je počenjal kazniva dejanja v družbi po dva ali trije. Lani je bila odkrita v Ljubljani organizirana mladinska družba 22 mladoletnikov, ki so izvršili v grupah po trije preko 160 drobnih tatvin po raznih ljubljanskih trgovinah.

V preiskavi je bilo ugotovljeno, da so starši otrok in mladoletnikov, ki so zašli na kriminalna pota, v večini primerov premalo skrbeli za vzgojo svojih otrok. Niso nadzirali, kje se zadržujejo v prostem času, v kakšni družbi so, od kod jim denarna sredstva ali razni predmeti, ki so jih nosili domov. Nadaljnja žalostna ugotovitev kaže, da je 40% teh mladoletnikov zašlo na stranpota zaradi potrebe po denarju za kupovanje alkoholnih pijač. Ti mladoletniki večinoma izhajajo iz družin, kjer sta oba ali pa vsaj eden od roditeljev nagnjen k alkoholu. 26 takih staršev je bilo predanih sodišču, ker so zanemarjali vzgojo svojih otrok.

Veliko odgovornost za tako stanje nosi tudi osebje v gostinskih lokalih, ki kljub prepovedi toči alkoholne pijače mladoletnikom. Zelo pogosti so še vedno primeri, da popivajo skupine mladoletnikov, predvsem vajencev, pozno v noč. Gostinsko osebje ne zahteva od mladoletnikov, da z osebnimi izkaznicami dokažejo, koliko so stari. Nič bolje ni na raznih zabavah in prireditvah, ki jih prirejajo različna društva in organizacije.

Da bi ugotovili, koliko mladoletnikov je v nočnem času po

21. uri v kinematografih, gostinskih lokalih in na drugih javnih zabavah in prireditvah, so organi tajništva za notranje zadeve v novembru preteklega leta pregledali te lokale in našli samo v eni noči v lokalih 212 mladincev in mladink, starih pod 16 let. V kinematografih »Triglav«, »Siška« in »Litostroj« je bilo 42 mladoletnikov. V Tobačni tovarni so našli na zabavi, ki jo je priredila organizacija Rdečega križa, ob 23. uri 80 mladoletnikov. V gostilnah »Planinka«, »Proletarec« in »Dolenc« je bilo ob 23. uri 19 mladoletnikov, med katerimi je bilo 9 močno vinjenih. Nadalje je bilo zatečenih v baru »Nebočnik« 12 mladoletnikov v močno vinjenem stanju.

Stanje se je sedaj sicer nekoliko izboljšalo, ker so po teh poraznih ugotovitvah pričele predvsem gimnazije in vajeenske šole strožje kontrolirati ponočevanje in popivanje dijakov in vajencev. Toda to je osnovna skrb staršev, ki so prvi dolžni skrbeti za svoje otroke. Dosednje in ostreje bo treba tudi ukrepati proti gostinskemu oebju, ki bo tožilo alkoholne pijače mladoletnim osebam.

Mnogo škodljivih pobud dobliva mladina tudi v razni literaturi dvomljive vrednosti, ki jo je čedalje več na trgu, in pri kriminalnih ter pustolovskih filmih. Marsikak mladoletnik zaradi pomanjkljive vzgoje povzame iz take literature in filmov le najslabše. Na škodljivost te literature in filmov bi morala na pravičen način opozorjati mladino tudi šole. Za zmanjšanje mladinske zločinstvenosti pa bodo morale v bodoče skrbeti poleg oblastvenih organov predvsem družbene organizacije in zlasti društva prijateljev mladine.

JAVNI RED IN MIR

Iz statističnega pregleda upravno kaznovanih oseb za leto 1954 je razvidno, da so sodniki za prekrške največ oseb (2.617) upravno kaznovali zaradi kršitve predpisov o javnem redu in miru. Od tega je bilo 1.664 oseb kaznovanih po čl. 2. tč. 1 Zakona o prekrških zoper javni red in mir, ki obravnava kršilce, ki se na javnem kraju pripravajo, vpijejo, pretepajo ali drugače nesposobno ali drzno vedejo. Poleg tega je bilo za slične kršitve kaznovanih še 963 oseb po čl. 2. tč. b Odloka MLO Ljubljana o javnem redu in miru. V pretežni večini je vzrok kršitev veljavnih predpisov prekomerno uživanje alkoholnih pijač. Kako resen je v Ljubljani problem pijančevanja, nam pove število 1.692 oseb, ki so bile pripravljene do iztreznitve, ker so ogrožale življenje sebi ali drugim ljudem, ker so ogrožale varnost prometa ali pa tako močno kalile nočni mir, da jih je bilo nujno pripraviti do iztreznitve.

Največ pijančevanja in posledic tega je v dnevi po 1. in 15. v mesecu, ko dobijo delavci in uslužbenci plače. Ugotovljenih je 54 takih kroničnih pijancev, ki sproti zapijejo vsak dobljen dinar. Od teh je 27 takih, ki prejema jo le minimalne podpore ali pokojnino in se zato bavijo še z beračenjem, da si na ta način pridobijo sredstva za alkoholne pijače. Kroničnih pijancev pa ni samo 54, ampak mnogo več. Navedeno je samo število tistih, s katerimi imajo

pripadniki LM dnevno posla in ki jih skoraj tedensko ali redno mesečno obravnavajo sodniki za prekrške.

Da bi tako pogosto pijančevanje vsaj nekoliko omejili, je Svet za notranje zadeve sklenil, da morajo vse do iztreznitve pripravljene osebe poravnati stroške, nastale pri njih preventivnem pridržanju (prevoz, nočnina, čiščenje itd.) in ki znašajo ca. 1.000 dinarjev. O najzrazitejših primerih so bili dati podatki tudi dnevnomu časopisju. To je na posameznike vzgojno vplivalo. Eden izmed vzrokov tako številnih opitij je v točenju alkoholnih pijač že vinjenim osebam.

V gostinskih lokalih še vedno niso redki primeri, da srednje osebje daje alkoholne pijače že povsem vinjenim osebam. V ilustracijo navajamo gostinske obrate, iz katerih je bilo v zadnjih štirih mesecih preteklega leta pripeljanih največ vinjenih oseb, ki so bile pridržane do iztreznitve ali celo prepepljene v bolnišnico, kjer so jim morali izpirati želodce zaradi nevarnosti zastrupitve z alkoholom.

- 35 primerov restavracija »Vino-Koper«.
- 32 primerov gostilna »Ferland«.
- 31 primerov gostilna »Stari Tišler«.
- 25 primerov restavracija »Sestica«.
- 25 primerov bar »Nebočnik«.
- 18 primerov kolodvorska restavracija.
- 18 primerov gostilna »Dolenc«.
- 15 primerov gostilna »Majorlika«.
- 14 primerov gostilna »Kolo-vrat«.
- 10 primerov gostilna »Sokol«.

Seveda to število ni realno, kajti tu so všteti le tisti primeri, ko je LM ukrepala na prožno strežnega osebja, ker se je to balo, da ne bo zaradi nadlegovanja teh vinjenih oseb prišlo do večjih izgredov. V zadnjem času se posebno v baru »Nebočnik« čisto točijo alkoholne pijače že popolnoma vinjenim osebam in zaradi tega največ vinjenih oseb, ki ponoči vpijejo in motijo počitek ljudi, prihaja prav iz tega lokala. V bodoče bo potrebno več in strožje kaznovati vse tiste, ki točijo alkoholne pijače že vinjenim osebam.

Tudi primeri razgrajanja in pretepanja so najčeste posledice točenja alkoholnih pijač že vinjenim osebam. V preteklem letu je bilo v gostinskih obratih v Ljubljani 70 pretepanj in težjih razgrajanj, pri čemer je bila ena oseba ubita, 27 težko in 190 lahko telesno poškodovanih. Najpogostejši primeri razgrajanj in pretepanj so bili v naslednjih gostinskih obratih:

- 12 razgrajanj in 7 pretepanj gostilna »Kolo-vrat«.
- 10 razgrajanj in 6 pretepanj gostilna »Sokol«.
- 10 razgrajanj in 5 pretepanj gostilna »Amerikanec«.
- 8 razgrajanj in 6 pretepanj gostilna »Stari Tišler«.
- 6 razgrajanj in 9 pretepanj gostilna »Ferland«.
- 4 razgrajanj in 6 pretepanj gostilna »Dalmacija«.

Število razgrajanj in pretepanj je naraslo v primerjavi z letom 1954 za 76%. Glavni vzrok tega povečanja je močan dotok nove sezonske delovne sile iz drugih predelov države.

Po poklicu je sestav do izrednitve priprtih oseb naslednji:

- 60% delavcev,
- 21% obrtnikov,
- 9% uslužbencev,
- 3% upokojencev,
- 2% študentov itd.

Ta pregled nam kaže, da je največ prekomernih opatij pri delavcih. Seveda moramo tudi tu upoštevati, da skoraj polovica vseh teh primerov odpade na sezonske delavce, ki prihajajo v Ljubljano iz Prekmurja, Hrvatskega Zagorja, Bosne in Like. V sezoni 1954. leta je bilo pri raznih gradbenih podjetjih v Ljubljani in v njeni bližnji okolici zaposlenih okrog 5.000 takih sezonskih delavcev. Od teh jih je nad 3.000 prebivalo v 67 lesenih provizorijskih — barakah, ki so jih postavila razna podjetja, večinoma že 1945. in 1946. leta pri svojih gradbiščih. Stanje v večini teh delavskih naselij je bilo tako slabo, da je Svet za nočranje zadeve o tem razpravljal na posebni seji. Osnovni problem v teh naseljih je bila nezadostna kontrola in skrb podjetij za ljudi, ki v njih prebivajo. Mnogo delavcev ni bilo prijavljenih na prijavnem uradu, niti na vojnem odseku. Prav zato so se v ta naselja radi zatekali razni potepuhi, delomrzneži in postopači. Do sedaj je bilo upravno kaznovanih že nad 20 upravnikov teh naselij, ki so malomarno obravnavali prijavno-odjavne dolžnosti. V skupnih spalnicah, ki so bile prvotno namenjene le sezonskim delavcem, so se marsikateri zaradi stanovanjske stiske naselili tudi družine delavcev z mladoletnimi otroki. Teh je bilo v starosti do 16 let skupno 203. Ker uprave takih domov oz. odgovorne osebe niso nadzirale delavcev v njihovem prostem času, ko so v domovih, in niso skrbele za izvajanje hišnega reda, se je pogosto dogajalo, da so v skupnih moških spalnicah prenočevale ženske iz istega naselja. Bilo je pa tudi več primerov, da so se tam zadrževala razna dekleta sumljivih moralnih vrednot. Razumljivo je, da v takšnih okoliščinah otroci niso mogli biti deležni potrebne vzgoje, ker jih je že okolje navajalo na vse mogoče slabe lastnosti. Zaradi nezadostne skrbi podjetij je večina teh barak v skrajno zanemarjenem stanju in so stanovanjski prostori zelo pomanjkljivo vzdrževani. Leseni podi so v spalnicah ponekod že prepereli in luknjčavi, stene podrti in razpokane, brez toplotnih izolatorjev, tako da piha v spalnico od vseh strani. Ponekod manjkajo celo šipe, strehe prepuščajo vodo, pred pečmi ni pločevinastih predpočnjakov, s čimer je neposredno dana možnost za požar. Skoraj po vseh lesenih provizorijskih so požarno-varnostne naprave nezadostne. Gradnja kurilnih naprav in električne napeljave niso v skladu s požarno-varnostnimi predpisi. Zato ni nič čudnega, da je v zadnjih treh letih pogorelo do tal 17 lesenih provizorijskih. Revizijska komisija MLO je sicer sklenila, da ne bo več dovolila gradnje takšnih provizorijskih, vendar pa to v konkretnih primerih še vedno dovoljuje.

Takšno stanje v teh naseljih je mnogokrat krivo, da delavci svoj prosti čas, posebno v dnevnem okrog 1. in 15. v mesecu,

ko prejmejo plače, prebijejo po gostilnah. S pijančenjem največkrat nadaljujejo tudi po barakah. Tam pa se to običajno konča z razgrajenji in pretepi. Precej pogost pojav je tudi hazardiranje. Ugotovljenih je bilo več primerov, da so delavci v enem večeru zaigrali ves svoj zaslužek. Ob takih prilikah niso redki osebni spori, ki se največkrat spremenijo v pretepe, katerih posledica je običajno več laže ali teže telesno poškodovanih. Bili so tudi primeri, da so posamezni delavci, posebno v Trnovem iz naselij v Jeranovi ulici in Trnovskem pristanu, v večernem času nadlegovali in napadali otroke, predvsem pa ženske. Stanje se je pobojšalo šele, ko je bilo več takih nadlegovalcev kaznovanih z zapornimi kaznimi in zaradi izredno drznega vedenja 23 izmed njih tudi z izgonom iz Ljubljane. Za sezonske delavce je značilno, da so zaposleni v glavnem le čez poletje, v zimskih mesecih pa se vračajo domov. Ker tudi zelo radi menjajo svojo zaposlitev, se ne zanimajo za sodelovanje pri upravljanju podjetij ali za udeleževanje v sindikalnih in drugih množičnih organizacijah. Pri zadnjih volitvah jih je abstinentno nad 50%, v sindikalnih organizacijah pa je vključenih manj kot polovica sezonskih delavcev. Potrebna bi bila vsekakor večja odgovornost in skrb podjetij za ta naselja, poživiti bi bilo potrebno kulturno prosvetno dejavnost med temi delavci in zadolžiti za politično delo v delavskih naseljih poleg sindikalnih organizacij, tudi politične organizacije, predvsem pa Socialistično zvezo delovnega ljudstva. Z malo dobre volje in brez večjih materialnih težav bi podjetja v takih domovih lahko uredila v jedilnicah ali posebnih sobah čitalnice, v katerih bi imeli delavci na razpolago dnevno, strokovno časopisje, knjižnico, šah in podobno.

Stanje v vseh delavskih naseljih seveda ni enako. V zadnjem času se je vidno izboljšalo v provizorijskih gradbenega podjetja »Gradis« na Šmartinski cesti št. 21 in v barakah JZ na Robovi cesti, izredno slabo pa je še v delavskem naselju Mestne kanalizacije v Metelkovi ulici št. 4, v barakah podjetja »Kurivo« na Vilharjevi cesti, v naselju podjetja za vzdrževanje proge JZ Pod Ježami, v lesenih provizorijskih podjetja »Slovenija-cesta« v Trnovskem pristanu št. 14, v delavskem naselju podjetja »Obnova« na cesti Pod Ježami št. 9 in v samskem domu državnega posestva Jesenkovo. V vseh omenjenih in tudi v mnogih drugih delavskih naseljih bi imele sanitarna inšpekcija in druge zdravstvene in socialne institucije MLO obile dela.

V letu 1954 je bilo obravnavanih 297 oseb, ki so se izmikalne delu ter se klatile po mestu brez stalne zaposlitve in brez stalnega bivališča. Nad 75 odstotkov teh potepuhov ni iz Ljubljane, ampak prihajajo v mesto od drugod. Preživljajo se s prekupevanjem, krošnjarenjem, beračenjem ali s prodajo ukradenih predmetov. Prenočujejo najraje po kozolcih, parkih, tramvajskih postajališčih in na železniški postaji. V zimskem času se zatekajo v razne hleve, senike in lone v neosrednji bližini Ljubljane. Naj-

več teh ljudi je bilo zaloteni v predelih Sentvida, Tomacovega in Stepanje vasi. S takim prenočevanjem ogrožajo imetje kmetovalcev, kajti ti delomrzneži pogosto pijani kadijo na senu in je nastal marsikateri požar po njihovi krivdi. Velik odstotek teh ljudi je za delo sposoben, vendar se niso nikjer zaposlili. To sposobnost za delo nam kaže tudi starostna doba teh oseb.

- 104 od 20 do 30 let
- 46 od 30 do 40 let
- 84 od 40 do 50 let
- 44 od 50 do 60 let
- 19 nad 60 let

Pripomniti je treba, da je številno tistih, ki se bavijo s prosjačenjem zaradi revščine, zelo majhno, kajti take berače se sproti izroča tajništvu za socialno varstvo, ki jim preskrbi mesto v domovih za onemogle. Seveda je med berači te vrste več takih, ki se v teh domovih ne drže hišnega reda, ampak radi pijančujejo in pogosto iz njih tudi pobegnejo. Te ljudi v domovih neradi ponovno sprejmejo, ker jim kvarijo s svojim ponašanjem disciplino in kvar-

no vplivajo na ostale. Potrebno bi bilo za take ljudi odpreti poseben dom, kjer bi bil režim strožji, tako da bi iz njih ne mogli pobegniti.

Obravnavani delomrzneži, klatelci in berači so bili upravno kaznovani večinoma z zaporno kaznjo. Med njimi jih je bilo 22 kaznovanih z izgonom v kraj rojstva ali stalnega prebivališča za dobo 6 mesecev, 54 pa jih je bilo prisilno odvedenih v domače kraje.

Prostitucija v Ljubljani ni resnejši problem. V letu 1954 se je v primerjavi z letom 1953 število deklet, ki so se prodajale za denar, znižalo od 105 na 35. Med njimi je le 12 takih, ki niso nikjer zaposlene in se tudi nočejo zaposliti, ker jim je prostitucija edini vir dohodkov. To so okorele in nepoboljšljive prostitutke, ki se s tem poklicem bavijo že več let in jih tudi nobena kazen ne prevzgoji. Prepripi med zakoni, pijančevanje, premahljna skrb za vzgojo in nezadostno nadzorstvo staršev so osnovni vzroki, da so ta dekleta zašla v prostitucijo.

PROMET

V letu 1954 se je število prometnih nezgod v primerjavi s prejšnjimi leti zopet dvignilo. Tako je bilo:

- 141 prometnih nezgod v l. 1951,
- 184 prometnih nezgod v l. 1952,
- 378 prometnih nezgod v l. 1953,
- 407 prometnih nezgod v l. 1954.

Na stalni porast števila prometnih nezgod vplivajo raznolikost uporabe prometnih sredstev, iztrošenost voznega parka, pretokom letu 24.600.000 divozniške sposobnosti voznikov narjev.

	1949	1950	1951	1952	1953	1954
osebni avtomobili	852	916	886	889	1012	1142
tovorni avtomobili	667	693	688	644	766	949
prikolice	80	91	97	59	89	108
avtobusi	48	51	64	74	62	64
motorna kolesa	584	929	804	794	848	871

Register motornih vozil kaže v primerjavi s prejšnjimi leti močan porast števila motornih vozil, kar je razvidno iz gornje razpredelnice.

K temu je treba prišteti še štiri trolejbusa, 58 tramvajskih voz, okrog 50.000 dvokoles in še vedno precejšnje število vprežnih vozil. Ker je Ljubljana važno prometno središče, so v mestu vedno motorna vozila iz drugih držav in drugih krajev, tako da je promet mnogo živahniji, kot bi ga sicer povzročal ljubljanski vojni park. Če upoštevamo, da se vsa ta vozila gnetejo na enem vozišču je razumljivo, ne samo naraščanje števila prometnih nezgod, tem-

več tudi da tako stanje ovira pravičen in nemoten promet.

Gornji pregled kaže stalno naraščanje skoraj vseh vrst vozil, razen avtobusov. To opozarja na kritično stanje voznega parka javnega osebnega prometa. Podjetje »Sap«, ki se z njim bavi, ni ves čas po osvoboditvi nabavilo novega avtobusa, temveč montirajo na stare šasijske motorje nove karoserije, s čimer sicer dosega ugodnejši zunanji izgled vozila, ne povečajo pa varnosti potnikov.

Iztrošenost voznega parka je razvidna iz naslednjega pregleda:

	Leto izdelave v %		
	do 1933	od 1933—1947	po 1947
osebni avtomobili	52	29	19
avtobusi	17	50	24
tovorni avtomobili	42	32	26
Skupaj	48	30	22

Gornji pregled kaže, da je velik del vozil v tehnično zelo slabem stanju. V najbolj kritičnem stanju je tovorni park. Med vsemi tovornimi avtomobili je 74% takih, ki so svojo življenjsko dobo že prekoračili. Da bi se kljub zastarelosti voznega parka zagotovila prometna varnost, je bil pri tehničnih pregledih motornih vozil poostren kriterij. Ti pregledi bodo morali biti kvalitetno boljši in bo treba komisijo opremiti s posebnimi napravami za merjenje učinkovitega zavor, za pravilno nastavitve svetlobnih objektov, in z drugimi pripomočki, ki jih že pozna sodobna tehnika.

Problem iztrošenosti voznega

parka je posebno pereč pri ljubljanskem tramvaju. Uprava ECZ razpolag z vozovi izdelanimi v letih:

tip vozila	število vozil	leto gradnje
stari	1889	7
opatijski	1901	13
brodeški	1932	15
domači	1940	9
stare prikolice	1889	5
nove prikolice	1947	10

Celotni park je neupoštevaje leto gradnje vozil, skrajno zastarel. Pogonski motorji so podvrženi pogostim okvaram, s čimer ni zajamčeno električno zaviranje. Dotrajala so tudi instalacija, tako da je nemogoče preprečiti napake in je uporab-

nost vozil odvisna le od slučajja. Posebna komisija, ki je v letu 1953 pregledovala tramvajška vozila, je odredila postopno kaskacijo 20 vozil in 5 prikolic, ki bi morala biti izvedena v šestih mesecih. S tem ukrepom je bil močno prizadet javni osebni prevoz. Mestni ljudski odbor je sklenil postopoma ukiniti tramvajski promet in uvesti trolejbus, vendar se ta sklep le počasi izvaja.

Lani je bilo v Ljubljani registriranih 4.577 voznikov motornih vozil. Od tega je bilo 1.406 poklicnih voznikov in 2.871 amaterjev. Med vsemi vozniki motornih vozil je le 93 žensk, ki so vse razez treh amaterke.

V preteklem letu je položilo izpite za voznike motornih vozil 654 kandidatov, od tega 156 za poklicne voznike in 493 za voznike amaterje. Novih poklicnih voznikov je zelo malo, saj prihajajo ti samo iz šole poklicnih soferjev na Ježici, sicer pa mora kandidat prej opraviti izpit za kvalificiranega delavca prometne stroke.

Iz lanske statistike prometnih nezgod je razvidno, da so bila pri 349 nezgodah udeležena motorna vozila, pri 186 kolesarji, pri 79 pešci, pri 43 vprežna vozila in pri 39 tramvajski vozovi.

Vozniki motornih vozil so povzročili največ nezgod zaradi vožnje v vinjenem stanju in nepravilne vožnje. Poklicni vozniki se zaradi ostrih kazni in odvzemov vozniških dovoljenj redkeje vozijo v vinjenem stanju. Tako pa ni pri voznikih amaterjih. Za poklicnega voznika je odvzem vozniškega dovoljenja drastična kazen, za voznika amaterja, ki mu vožnja z motornimi vozili ni poklic, pa ne. Sodniki za prekrške bodo morali izrekat amaterjem, ki bodo vozili v vinjenem stanju poleg odvzema vozniške knjižnice pretežno zaporne kazni.

Kolesarji so poleg pešcev najbolj nedisciplinirani koristniki cest. Vzroki za prometne nezgode, pri katerih so udeleženi kolesarji, so vožnje vstric, nenakazovanje spremembe smeri vožnje, neupoštevanje cestno prometnih znakov, nepravilna prehitavanja, vožnja brez luči, vinjenost in v precej primerih tudi objestna vožnja. Na cestah I. reda, ki vodijo skozi mesto in na katerih je bilo lani nad 50% vseh prometnih nezgod, bi bilo treba prepovedati kolesarjem vožnjo vstric, ker le ta promet ne samo ogroža, temveč ga tudi resno ovira. Vozniki motornih vozil na križiščih nakazujejo spremembo smeri, kolesarji pa tega ne delajo. Prav tako kolesarji ne upoštevajo prometnih znakov »stop« in »nimaš prednosti«, ki opozarjata da prihajajo iz stranske na glavno cesto. Ni nujno, da bi se kolesarji pri znaku »stop« ustavili, morali pa bi toliko zmanjšati hitrost, da bi svoje dvokolo lahko na mestu ustavili. Vzrok mnogim nezgodam, pri katerih so udeležni kolesarji, je vožnja brez luči. Ugotovljeno je, da še vedno okrog 30% kolesarjev vozi v nočnem času brez luči. Število tistih, ki vozijo brez zadnjega rdečega odbojnega stekla, pa je še neprijemno višje. Vsak kolesar bi moral imeti zaradi svoje varnosti prednjo luč in zadnje odbojno steklo, ker ga sicer voznik motornega vozila težko vidi. Pešci povzročajo največ prometnih nezgod s tem, da stopajo s pločnika na vozišče in prečkajo cesto, ne da bi prej pogledali,

ali jim s hrbtno stražo ne prihaja kakšno vozilo. Vozniki motornih vozil in kolesarji, niso dolžni paziti na to, kdaj bo kdo izmed pešcev stopil na cestišče. V središču mesta prečkajo pešci cestišča, kjerkoli, ne pa na mestih, ki so za to označena. Opozorilo pripadnikov LM ima še vedno marsikdo za nepotrebno nadlegovanje. Slej ko prej bo treba take nedisciplinirane pešce, ne samo opozoriti, ampak tudi kaznovati. Največ prometnih nezgod pri cestnih so bili udeleženi pešci, je bilo v Sentvidu, kjer uporabljajo prebivalci cestišče za sprehajališče.

Vozniki vprežnih voz so zakrivil prometne nezgode izključno zaradi neprevidnosti. Voznik vprežnega voza bi moral, kadar pride s svojim vozilom iz stranske na glavno cesto, stopiti z voza in prijeti konec za uzdo. Le na ta način bi lahko pogledal, ali vozi po glavni cesti vozilo ali ne. Če tega ne stori, vidi voznik vprežnega voza, če je glavna cesta prosta šele takrat, ko so konji že na njej, kar pa je v večini primerov povzročilo nesrečo.

Da bi znižali število prometnih nezgod, sta začela v preteklem letu o teh problemih razpravljati radio in tisk, da bi tako seznanili kar najširši krog ljudi z osnovnimi prometnimi predpisi. S pomočjo društva prijateljev mladine, je bil organiziran steden otrok, v katerem je bilo po ljubljanskih šolah 17 predavajev za otroke o prometni disciplini in varnosti na cestah. Predavanja je poslušalo okrog 2.000 otrok. Sporazumno s Svetom za prosveto MLO so bila slična predavanja tudi za učitelje in profesorje, ki so o tem predavali po razredih. Prometni referenti so imeli lani po ljubljanskih šolah poleg omenjenega še 133 predavanj, katerim je prisostvovalo okrog 8.000 otrok. V ljubljanskem radiu so bile štiri reportaže o prometni disciplini in varnosti na cestah. Za vzgojo mladine in ostalih državljanov, bo treba tudi v bodoče kar največ skrbeti.

Svet za notranje zadeve je pri analizi prometne problematike v Ljubljani, poleg že naštetih ukrepov sklenil, da se čimprej izdela nov odlok o prometu in javnih cestah za območje mesta, ker je stari odlok že zastarel, da se na križiščih pri Pošti, Delavskem domu, Bavarskem dvoru in Prešernovem trgu postavijo polavtomatični semaforji, da se dogradi kolesarska steza na Celovški cesti, da se na Tivoljski cesti makadamski del cestišča površinsko obdela tako, da bo del za kolesarje vidno ločen od dela za motorna vozila in da se odrede v središču mesta potrebni prostori za parkiranje mesta motornih vozil.

LJUDSKA MILICA

Pripadniki Ljudske milice so kot izvršni organi ljudske oblasti nosili glavno težo nalog, ki jih je opravljal tajništvo za notranje zadeve. Ljudski miličniki so v preteklem letu na območju mesta Ljubljane raziskali 1.255 kaznivih dejanj in našli njihove storilce ter tako uspešno čurvali osebo in premoženjsko varnost državljanov družbenega premoženja in družbene ureditve.

Če upoštevamo, da opravlja službo v Ljubljani izredno nizko število miličnikov in oficirjev, so njihovi uspehi še večji. Po postajah Ljudske milice je namreč zasledenih le 60% siste-

miziranih mest in mora sleherni miličnik opravljati delo, ki bi ga po sistemizaciji opravljal skoraj dva pripadnika LM. Redna služba miličnikov je v mestu neprimerno težja, kot na podeželju, ker je permanentna in zahteva največ dela v nočnih urah, ob sobotah, nedeljah in praznikih, t. j. tedaj, ko imajo ostali državljani počitek oziroma se vesele in zabavajo. V preteklem letu je bilo v Ljubljani 3.090 raznih prireditev, pri katerih so opravili miličniki 13.500 ur izredne službe. Nizko število stanje namreč zahteva, da opravljajo vso to službo miličniki, ki bi morali biti tedaj prosti.

Normalno opravljanje službe močno ovirajo tudi stanovanjske težave ljubljanskih miličnikov. Od poročenih pripadnikov LM, jih je 20 brez stanovanja, 45 miličnikov živi z družinami v skrajno neprimernih in nehygieničnih razmerah, večinoma v tavi sobici brez vseh pritliklin. V takih razmerah se miličniki ob enem ali več otrocih ne morejo preko dneva odpočiti in so zato mnogokrat nesposobni za pravilno opravljanje naporene nočne službe. To vpliva tudi na zdravstveno stanje pripadnikov LM in je bilo v letu 1954 samo na postaji LM št. 3 v Mostah zaradi bolehanj izgubljenih 1.055 delovnih dni, ali povprečno 4 dni na vsakega pripadnika LM te postaje. Slično je tudi ne ostalih postajah LM v Ljubljani.

Poudariti moramo, da so pripadniki LM še vedno zelo pogosto izpostavljeni najrazličnejšim žaljivkam, psovkom, pa tudi fizičnim napadom vinjenih, kakor tudi treznih državljanov. V letu 1954 je bilo predanih sodišču zaradi razžalitve pripadnikov LM 74 oseb, zaradi zoperstavljanja, fizičnih napadov in poskusov prepreditve uradnih dejanj pa 36 državljanov. Zaradi omalovaževanja organov javne varnosti in LM so sodniki za prekrške kaznovali 71 oseb. Kazni, ki jih je izreklo sodišče, so bile v mnogih primerih preblage, kajti tak odnos posameznikov do te službe je obsojanja vreden in bi morali uporabiti najstrožje kazenske sankcije, posebno v tistih primerih, kjer so bili miličniki lažje ali težje poškodovani. Potrebno je namreč poudariti, da so se s strokovno in splošno vzgojo pripadnikov LM v veliki meri odpravili primeri grobe ali netaktičnega odnosa posameznih miličnikov, ki so s svojim nastopom sami povzročili večkrat upravičena prigovarjanja državljanov.

Zaradi težke in naporene službe, razmeroma nizkih plač in stanovanjskih težav, hočejo nekateri ljubljanski miličniki iz LM ali pa na podeželske postaje LM, kjer je služba manj permanentna in zato lažja in kjer poročeni miličniki hitreje dobijo stanovanja. Samo v letu 1954 je bilo v Ljubljani odpuščenih iz LM 33 miličnikov, in sicer 22 takih, ki so sami vztrajno zahtevali odpustitev, 11 miličnikov pa je bilo odpuščenih iz zdravstvenih razlogov ali ker niso imeli potrebnih pogojev za pravilno opravljanje službe.

Svet za notranje zadeve je sklenil, da je treba na vsak način ohraniti vsaj trenutno število pripadnikov LM in ukroniti vse potrebno, da miličniki, ki opravljajo službo v Ljubljani že po več let in so že vajeni vseh njenih posebnosti, še nadalje ostanejo na svojih mestih. Zato bo potrebno začeti

resneje urejevati stanovanjske težave ljubljanskih miličnikov, kakor tudi drugače izboljšati njihove materialne pogoje. Težnja za premostitev na podeželske postaje LM se je sedaj še povečala. Veljati so začela namreč Navodila o uporabi Uredbe o potnih in selitvenih stroških (Ur. list FLRJ št. 4-55). Po teh navodilih dobijo miličniki na podeželskih postajah LM za opravljeno preko 12-urno patrolno službo 700 dinarjev dnevnice. V mestu veljajo te določbe le za periferne postaje LM.

Svet za notranje zadeve je o težkih stanovanjskih razmerah ljubljanskih miličnikov obvestil Svet za stanovanjske zadeve MLO. Prav tako je sklenil, naj bi ljudski miličniki v Ljubljani dobivali posebno mestno dodatek v višini do 3.000 dinarjev mesečno. Ta dodatek bi dobivali samo tisti miličniki, ki opravljajo terensko službo in jim zato ne bi pripadal med rednim letnim ali bolniškim dopustom. Tega dodatka ne bi dobivali tudi tisti pripadniki LM, ki so upravičeni do dnevnice po spremenjeni uredbi o potnih in selitvenih stroških.

PRIJAVNO-ODJAVNA SLUŽBA

V prijavno-odjavni službi je bil v preteklem letu dosežen precejšen napredek, tako v organizacijskem pogledu, kakor tudi v vidnem zboljanju kvalitete vseh vrst evidenc o prebivalstvu Ljubljane. Preselitev prijavnega urada, matičnega urada, odseka za potna dovoljenja, administrativnega dela prometnega odseka, referata za izdajanje potrdil iz kazenskega registra, urada za volilne imenike MLO iz različnih stavb v novo adaptirano stavbo v Kotnikovi ul. 6, je omogočila prebivalstvu Ljubljane, da na enem mestu opravi vrsto državljan-skih dolžnosti oz. dobi razne listine in dokumente, medtem ko je bilo treba preje zaradi tega izgubiti mnogo časa, v tekanju od urada do urada. Prostori na Prešernovi cesti št. 22 so bili odločno premajhni, predvsem zaradi mobilnih evidenc, ki jih ima ta oddelak, pa tudi zaradi mnogih strank. V sezoni leta 1954 je bilo zabeleženih v celotni stavbi tudi po 1.000 strank dnevno. Nujno bi bilo, da bi podjetje »Tobak« v neposredni bližini te stavbe postavilo kiosk, kjer bi v uradnem času prodajali predvsem koleke. Državljanji morajo ob raznih zaprosilih plačati razne takse, vendar pa navadno pridejo brez njih. Za ilustracijo navajamo, da je bilo v preteklem letu sprejetih po vseh oddelkih, ki so v tej stavbi za preko 20 milijonov dinarjev različnih taksnih znank.

Postovanje prijavnega urada je v preteklem letu precej izboljšalo kvaliteto svojega dela. To je bilo doseženo z razširitvijo in izpopolnitvijo razvidov, stalnega prebivalstva, z materialom, dobljenim pri lanskem popisu prebivalstva. Tako je izpolnjena prijavnata kartoteka začela služiti kot register prebivalstva za mesto v smislu Uredbe o ustanovitvi in vodenju registra stalnega prebivalstva (Ur. list LRS št. 9-53).

Med rednim delom pri evidenci stalnega prebivalstva, je bilo v preteklem letu sprejetih in vnešenih v dve kartoteki 7.970 prijav in 5.945 odjav stalnega prebivalstva, 12.112 sprememb stanovanja, 987 prijav smrti, 2.100 prijav rojstev in

1.543 poročil o sklenjeni zakonski zvezi. Število prijav spremembe stanovanja je tako visoko, ker so mnogi šele ob lanskem podaljševanju osebnih izkaznic opravili dolžnost, ki bi jo morali takoj ob preselitvi.

Dalje je bilo registriranih 23.500 delovnih knjižic, t. j. preverjenih osebnih podatkov po osebni izkaznici, v katero so vpisane številka delovne knjižice. Izdanih je bilo 387 potrdil o bivanju in ugodeno 78.122 raznim zaprosilom državljanom, družbenih organizacij, sodišč, vojnih odsekov in drugih organov ter ustanov, ki so pisмено ali ustmeno zaprosili za naslove ali druge osebne podatke državljanov.

Evidenca začasnega t. j. prehodnega prebivalstva izkazuje v minulem letu 120.406 prijav in 120.329 odjav. V primerjavi z letom 1953 so prijave narastle za okrog 25.000, kar je pripisati predvsem večji disciplini, ki je bila dosežena pri izpolnjevanju prijavnih obveznosti, v bolnišnicah, domovih, internatih in delavskih naseljih, pa tudi pri privatnih stanovalcih.

Važen uspeh je tudi končna ureditev ažurnosti volilnega imenika, ki sedaj pri prijavnoodjavni službi sproti dobiva vse podatke o spremembah prebivališča, volilnih upravičencev. Koristnost sodelovanja med uradom za volilne imenike in prijavnoodjavno službo je bila praktično potrjena na lanskih nadomestnih volitvah v nekaterih volilnih enotah.

V preteklem letu je potekla veljavnost osebnih izkaznic izdanih v letih 1950, 1951, ter so bile podaljšane lani v mesecu aprilu in maju. Delo je bilo opravljeno razmeroma hitro ter brez posebnih pomanjkljivosti in je v mnogem koristilo za izboljšanje prijavnne discipline. Podaljšanih je bilo 92.277 osebnih izkaznic. Na novo je bilo izdanih 5.359 osebnih izkaznic našim državljanom in 187 izkaznic tujim državljanom.

Evidenca prehodnih inozemcev izkazuje v letu 1954 skupno 33.289 prijav. Všetji so samo tisti inozemci, ki so v Ljubljani tudi prenočevali. V primerjavi z letom 1953 je bilo lani v Ljubljani 3.414 inozemcev več. Predvsem je bilo več Nemcev, Avstrijcev in Tržčanov, številni Angležev pa je padlo od 4.890 na 2.981.

Stalno bivaajočih inozemcev je v Ljubljani iz leta v leto manj. Ob koncu leta 1953 je bilo registriranih 871 stalnih inozemcev, koncem leta 1954 pa jih je bilo 820.

MATIČNA SLUŽBA

Na odseku za državljanska stanja, ki ureja osebni in državljanski status naših in tujih državljanov, živčih v FLRJ in vodi matične in državljanske knjige, so v preteklem letu vpisali 9163 ljudi v matično knjigo in 2277 v državljansko knjigo. K tem vpisom je treba pripomniti, da število rojenih otrok v Ljubljani stalno narašča. Število otrok je v primerjavi s prvimi povojnimi leti sicer padlo, vendar pa jih je bilo v minulem letu več, kot pa v letu 1953. Zlasti je narastlo število tistih poročencev, ki živijo izven Ljubljane. Bržkone so na to vplivali nekaj tudi zelo lepo urejeni poročni prostori na magistratu. Število teh porok znaša 24% od celotnega števila v Ljubljani sklenjenih zakonskih zvez. Lani je bil tudi

prvič po vojni opravljen obred zlate poroke. To je bila tudi prva zlata poroka v Sloveniji. Ob tej priliki je MLO obdaroval in pogostil zlato-poročenca. Tej poroki so sledile še naslednje tako v Ljubljani, kakor tudi v drugih krajih Slovenije.

Po vpisih v matičnih knjigah, je bilo izdanih v preteklem letu 20.606 izpisov iz matičnih knjig in 5445 državljanskih izkaznic.

Ceprav je bilo redno vpisovanje v državljansko knjigo že v letu 1948, je še danes precej državljanov, ki še niso vpisani. Tako je bilo v preteklem letu na nove vpisanih v državljansko knjigo 2277 državljanov, 75 odstotkov teh pa so novorojenčci.

69 tujih državljanov, ki bivajo v Ljubljani, je lani zaprosilo in pridobilo državljanstvo FLRJ in naturalizacijo, državljanstvo LRS pa je dobilo 31 državljanov drugih republik. Državljanov FLRJ, živčih v inozemstvu, se je pri naših predstavništvih registriralo 33 in so bili na podlagi teh registracij vpisani v državljansko knjigo MLO Ljubljana.

OROŽJE IN RAZSTRELIVO

Ljubljanci so koncem leta 1954 posedovali 761 lovskih pušk, 512 pištol, 94 malokalibrskih pušk (flobertov), 3 volne puške in 4 brzostrelke. Za to orožje so bili izdani lanskim orožni listi. Seveda posledujejo posamezniki še precej neregistriranega orožja. Lani je bilo n. pr. zaseženih 167 komadov raznega neprijavljenega orožja, večinoma pištol. Ker orožje brez orožnega lista ni dopustno posedovati, nositi, niti uporabljati, bi bilo koristno, da bi tisti, ki imajo neprijavljeno orožje tega prijavili oziroma vložili prošnjo za registracijo. Pri registraciji orožja, večinoma pištol, ki so bile podarjene borcem NOV za njihovo hrabrost so bile slišati večkrat pripombe, da za tako orožje ne bi smeli pobirati taksa, ali ne vsaj tako visokih.

V letu 1954 je bil sprejet nov republiški zakon o orožju in Pravilnik k temu zakonu, po katerem malokalibrske puške (floberti) do 6 mm kalibra niso zavezane registraciji, kakor ostalo orožje, pač pa jih mora lasknik prijaviti ter dobi potrdilo o prijavi. Večina lovcev kritizira ta predpis, ker se flobertom ravno tako lahko strelja divjad. Te puške pa imajo še to prednost, da se strel zelo slabo sliši in jih zato često uporabljajo divji lovci. Bilo je tudi več primerov, da so otroci, srednješolci ali vajenci streljali na ptice pa tudi pevke s flobertom ali zračno puško. Samo v enem primeru je nek učenec pobil z zračno puško 11 kosov. Potrebno bi bilo, da bi starši, strelske družine in šole v bodoče vodili več nadzorstva nad mladino, ki ima te vrste orožja.

Za nabavo razstreliva in razstrelivnih sredstev je bilo v minulem letu izdanih 118 dovoljenj. Večji del podjetjem za 94.500 kg amonala, 14.300 kg kamničkita, 803.630 kom. vžigalnih kopic in 340.680 metrov vžigalne vrvice. V Ljubljani prodaja razstrelivo podjetje »Chemo-import« in poteka promet z razstrelivom in razstrelivnimi sredstvi v skladu s obstoječimi predpisi.

Izdaja »Založništvo Ljubljanski dnevnik, direktor Stane Skrjanc, odgovorni urednik Ivo Tavcar.